

*Н. Е. Бодрова, канд. техн. наук, доц.,
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "ХАІ"*

УПРАВЛІННЯ ЗОЛOTOВАЛЮТНИМИ РЕЗЕРВАМИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ВАЛЮТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

В умовах трансформації економічних процесів у світовому господарстві великого значення набуває зростання ролі центрального банку як регулятора валютних відносин і провідника грошово-кредитної й валютної політики країни. Одним із головних завдань державного валютного регулювання є управління золотовалютними резервами, які призначені для здійснення міжнародних розрахунків, виплат зовнішнього боргу країни та проведення валютних інтервенцій з метою регулювання курсу національної грошової одиниці.

На сьогодні актуальність цього завдання значно підвищується у зв'язку із зростанням нестабільності, що спостерігається у світовій економіці, й підвищенням складності та ризикованості фінансових інструментів. Для більшості центральних банків країн постає питання щодо зміни структури своїх офіційних резервів та перегляду ролі золотого запасу.

До золотовалютних резервів відносять резерви країни, що містять у собі активи, визнані світовим співтовариством як міжнародні та призначені для міжнародних розрахунків. Сучасні золотовалютні резерви складаються з п'яти основних компонентів: золотого запасу, вільноконвертованої валюти, резервної позиції, спеціальних прав запозичення, цінних паперів, що оплачуються в іноземній валюті. Слід відзначити, що у більшості розвинених країн короткострокові ліквідні активи становлять біля 50 % загального обсягу активів. А в країнах з перехідною економікою вони досягають 80–90 % внаслідок потреби частого проведення валютних інтервенцій, обсяги яких досить часто важко спрогнозувати.

Вибір стратегічних напрямів управління валютними резервами залежить від конкретної економічної ситуації та цілей грошово-кредитної політики, стану державної заборгованості й торговельного балансу країни.

При виборі якісного складу валютних резервів центральні банки враховують цільові призначення використання резервів. У разі, коли валютні резерви, в основному, спрямовані на проведення валютних інтервенцій, склад резервних валют є мінімально диверсифікованим, а найбільшу його частку мають іноземні валюти, що найбільше використовуються у валютних інтервенціях. Якщо основним призначенням валютних резервів є врегулювання зовнішніх платежів, то склад валютних активів може бути більш диверсифікованим з метою отримання додаткових доходів від розміщення резервів.

Оптимізація розміру золотовалютних резервів має важливе значення для країни, оскільки зниження їх розміру погіршує платоспроможність країни на світовому ринку та обмежує регулятивні можливості у грошовій сфері. Водночас завищення обсягу золотовалютних резервів призводить до

“заморожування” значної частини національного багатства країни на тривалий проміжок часу. Значне зниження рівня резервів внаслідок тривалого дефіциту платіжного балансу також може призвести до того, що країна не задовольнить свої життєво важливі потреби за допомогою імпорту чи не матиме можливості обслуговувати зовнішні боргові зобов'язання. Надмірне зростання резервів за постійного перевантаження зовнішніх надходжень над видатками сприяє збільшенню грошової маси в обігу, що стимулює інфляцію та призводить до значного відпливу коштів зі сфери виробництва у грошову сферу.

В Україні в останні роки спостерігається поступове зниження обсягів міжнародних резервів, що потребує аналізу й контролю макроекономічних факторів, які впливають на величину золотовалютних резервів. Виявлено, що найбільш значущими факторами є обсяги експорту та імпорту країни. Менш вагомим, але важливим, є фактор зміни величини зовнішнього боргу. Зміна валютного курсу на внутрішньому ринку здійснює найменший вплив з розглянутих факторів на обсяги резервів.

Бодрова, Н.Е. Управління золотовалютними резервами як важлива складова валютної політики держави [Текст] / Н.Е. Бодрова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (24-25 жовтня 2013 р.). - Суми : УАБС НБУ, 2013. - С. 41-42.